

เสียรู้กิเลส

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ ธรรมจะกล่อมจิตใจให้สงบได้ หัวใจของเราะ ของแต่ละบุคคล เพราะหัวใจเป็นจิตปฏิสันธิ หัวใจนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก กรรมดีและกรรมชั่วออกจากที่นี่ทั้งหมด ถ้าหัวใจคิดดีใฝ่ดี มันก็จะเป็นคุณงามความดีใจ จะเป็นธรรม

ธรรมคือสิ่งที่เป็นคุณงามความดี เป็นบุญกุศล อย่างหยาบๆ นะ แล้วเกิดถ้าสำนึกตนพยายามจะเอาตนให้พ้นออกไป ให้พ้นออกไปจากวิญญะ การเวียนว่ายตายเกิดนี้เป็นเรื่องของวิญญะ อันนี้จะเป็นธรรมสูงขึ้นเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ถ้าสูงขึ้นเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันถึงต้องมีโอกาสไ้

เรามีโอกาสเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เพราะพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในประไตรปิฎกแล้วว่า กับนี้มี ๕ องค์ แล้วเวลาพ้นออกไป กาลเวลาจะหมุนไปอย่างนี้ เพราะพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ธรรม สภาวธรรม ธรรมเหนือโลก ไม่ใช่ธรรมในโลก

ธรรมในโลกคือวิทยาศาสตร์ สิ่งที่เป็นธรรมชาติอันหนึ่งนี้เป็นธรรมในโลก นี่ก็เป็นธรรม ธรรมอย่างหยาบๆ ไ้ ธรรมในโลกมันเกิดดับตามสภาวะของมัน สิ่งนี้มีอยู่ สัตว์เดรัจฉานเขาเกิดอยู่ในป่านะ เขาก็ดำรงเผ่าพันธุ์ของเขาได้ เพราะธรรมชาติของเขา เขาก็สืบพันธุ์ เขาก็มีธรรมของเขา

ในเมื่อเกิดเป็นพ่อเป็นแม่ เขาก็ต้องดูแลลูกของเขา เขารักษาลูกของเขา เขามีความรักความผูกพันในลูกของเขาละ สัตว์เดรัจฉานเขายังมีธรรมของเขา คือธรรมของสัตว์เดรัจฉาน ในเมื่อเขา

เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เขามีหัวใจเหมือนกัน เพราะเขาก็ต้องมีความรักเผ่าพันธุ์ของเขา เขาก็ต้องรักลูกหลานของเขา เขาก็พยายามดำรงเผ่าพันธุ์ของเขา

เวลาเขาพลัดพรากจากกัน คูติ คุณเขาไปล่าสัตว์ เวลาพ่อแม่ลูกพลัดพรากจากกันนะ ครอบครัวเขาแตกแยกกระต่ายระสายขนาดไหน อย่างเช่นนกไนรัง เวลาเราไปจับลูกนะ พวกพรานเขาไปจับลูกมาขายอย่างนี้ มันพลัดพ่อพลัดแม่พลัดลูกของเขาทั้งหมด ความเจ็บปวด ความอาลัยอาวรณ์ในใจนั้นมันก็เป็นความทุกข์ แต่เขาสมความปรารถนาของเขา เขาดำรงเผ่าพันธุ์ของเขา แต่ถึงเวลาถึงจุดหนึ่งเขาก็ต้องแยกจากกัน เพราะเวลาสัตว์เดรัจฉานเลี้ยงลูกแล้วโตขึ้น อย่างเช่นไก่ เวลาลูกโตขึ้นแล้วมันจะจิกลูกมันเลย ไม่ให้ตามแม่มัน มันจะให้เลี้ยงชีวิตของเขา

เวลามีความสุข เวลาผูกพัน มันก็เป็นความผูกพัน แต่เวลามันพลัดพราก เห็นไหม พลัดพรากโดยการโดนล่ามันจะมีความทุกข์มาก แต่ถึงจุดหนึ่งเขาก็ต้องแยกออกจากกัน เพราะว่ามันต้องดำรงไป ต้องโตไป ตามสภาวะของเขา นิธรรมของเขา ธรรมของสัตว์เดรัจฉานนะ แต่เดรัจฉานบางที บางตัวมันไม่เลี้ยงลูกมันนะ มันเกิดมามันดำรงเผ่าพันธุ์ของมันแล้วมันก็กินลูกมัน มันก็ทำลายลูกมัน นิกรรมดีกรรมชั่วมันก็มีอยู่ในทุกหมู่เหล่าของสัตว์โลก ใจที่พาเกิดพาดายมันก็เป็นสภาวะแบบนั้น สัตว์เดรัจฉานมันก็ดำรงเผ่าพันธุ์ของมัน มันเป็นเรื่องที่มันไม่รู้เรื่องของมันเลย

มนุษย์เราเกิดมา ถ้าเราเป็นชาวพุทธ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในธรรมใจเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพระพุทธศาสนา แต่ถ้าไม่ได้ออกประพฤติปฏิบัติ ไม่ได้ออกบวชเหมือนกับเหยียบแผ่นดินผินะ

เหยียบแผ่นดินผิน คือแผ่นดินของชาวพุทธไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมวางธรรมไว้นี้มันละเอียดอ่อนมาก เพราะมันเป็นเรื่องของหัวใจใจ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือสัตว์ชั้นสัตว์นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาเพื่อจะรู้สัตว์ชั้นสัตว์ ปรารถนาจะช่วยสัตว์โลกใจ ด้วยความเมตตาสัตว์โลกนี้มหาศาลเลย อยากให้สัตว์โลกนี้พ้นจากกิเลสไปทุกดวงใจ ทุกดวงใจที่เกิดตายๆ นี่ต้องการให้จิตใจพ้นจากกิเลส

แต่เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ ในทะเบียนบ้านว่าเราเป็นชาวพุทธ แต่ถ้าเราไม่สนใจเรื่องศาสนา มันก็เหมือนสัตว์ป่าละ สัตว์ป่ามันดำรงเผ่าพันธุ์ของเขาไปโดยธรรมชาติของเขา นี่ก็เหมือนกัน เกิดมาเป็นมนุษย์ก็ดำรงชีวิตของมนุษย์ เห็นไหม การทำมาหากิน การศึกษาเล่าเรียน

การพยายามแสวงหาวิชาชีวิตต่างๆ อันนี้ก็เหมือนเหมือนกับสัตว์ เหมือนไก่ที่มันคุ้ยเขี่ยหากินของมันเองนะ นั่นก็เป็นวิชาชีวิตของเขา

เราก็เหมือนกัน เราต้องพยายามแสวงหาวิชาชีวิตของเรา เราพยายามแสวงหาหน้าที่การงานของเรา มันก็ดำรงชีวิตเท่านั้นนะ มันเหมือนสัตว์ป่าตัวหนึ่ง ถ้าเหมือนสัตว์ป่าตัวหนึ่ง ชีวิตเราก็คงเกิดมาก็เกิดตายๆ ทั้งๆ ที่พบพุทธศาสนา แต่เราจะไม่ใช้พุทธศาสนานี้เป็นประโยชน์กับเราเลย

เวลาคนเขาเจ็บไข้ได้ป่วยนะ โรคบางชนิดยายังไม่มี เขาต้องวิเคราะห์วิจัยนะ ยาบางชนิดในประเทศเราไม่มีขาย ต้องสั่งจากนอกเข้ามาเพื่อจะรักษาชีวิตคนไข้ขึ้นมา เพื่อจะได้หายจากโรคนั้น นี่เขายังต้องแสวงหายากันขนาดนั้น แต่เราเป็นชาวพุทธ ธรรมะ ธรรมโอสธ มันเป็นเรื่องแก้กิเลส สิ่งที่ว่าธรรมโอสธมันมีอยู่แล้ว ยามีอยู่แล้ว แต่ทำไมเราไม่กินกัน ทำไมเราไม่แสวงหากัน ชีวิตเกิดมาเป็นมนุษย์นะ พบพุทธศาสนา แต่ถ้าได้ประพฤติปฏิบัติ จนเรามีความศรัทธามีความเชื่อได้ออกบวช ออกบวชเป็นนักรบ จะรบกับกิเลสนะ ถ้าเราจะรบกับกิเลส เราต้องมีครูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะ เพราะผู้ชี้แนะ

เวลาอ่านพระไตรปิฎกเราศึกษาธรรมว่า เวลาบวชแล้วชาวพุทธนี้ต้องเรียนปริยัติ...ต้องเรียนปริยัติแน่นอน เพราะเรียนปริยัติ เวลาเขาขอศีลกันนะ เวลาเราขอศีล ขอศีลเพราะอะไร เพราะเราไม่แน่ใจตัวของเราเอง เราขอศีล ขอศีล ๕ จากพระ ให้พระเป็นพยาน

แต่ศีล ๕ ครูบาอาจารย์บอกว่า ศีรษะ ๑ แขน ๒ ขา ๒ นี่ศีล ๕ ศีล ๕ มันพร้อมอยู่ในตัวของเราแล้ว ถ้าเราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เราเป็นผู้ที่มีความจงใจของเรา สิ่งนี้เราแสวงหาขึ้นมาก็แสวงหาเรื่องของใจ ถ้าเราแสวงหาเรื่องของใจ ใจก็มีอยู่ของเราแล้ว เราไปเรียนปริยัติเป็นแผนที่เครื่องดำเนิน...ถูกต้อง

แต่ถ้าเรามีความสนใจ เรามีความสนใจ เรามีความศึกษาเล่าเรียนแล้วเราจะออกประพฤติปฏิบัติกันนะ ถึงจะมีการต่อสู้กัน ถ้าเมื่อใดมีการต่อสู้ มีการขัดเกลากิเลส ถ้าเรามีการขัดเกลากิเลส เรามีปัญญาแยกแยะเข้ามา สิ่งนี้มันถึงจะมีธรรม สภาธรรมเกิดขึ้นมาจากใจ ธรรมคือคุณงามความดีอันนั้นไง ถ้าคุณงามความดีอันนี้เกิดขึ้นมามันก็จะมีตัวหลุดลากไป

กิเลส สิ่งที่เป็นกิเลส เป็นยางเหนียวในหัวใจของสัตว์โลก มันมีอยู่ในดวงใจทุกดวงใจ สัตว์ก็มี เปรตผีในนรกก็มีสิ่งนี้ เทวดา อินทร์ พรหมก็มีสิ่งนี้ สิ่งนี้จะมียู้อยู่ไปอยู่ในดวงใจทุกดวงใจ

แล้วเราเป็นมนุษย์ เรามีสถานะของร่างกายและจิตใจ สิ่งที่เป็นสถานะของร่างกายนี้มันต้องการสิ่งที่เข้าไปเยียวมัน สิ่งที่ย่อยยา เห็นไหม ถ้าพูดถึงร่างกายปกติ ร่างกายเราไม่เจ็บไข้ได้ป่วย มันเป็นเรื่องความสมดุลของร่างกายนั้น ถ้าร่างกายเรา แม้แต่เรามีหนามตำเท้า เราเดินยังไม่สมดุลเลย แล้วถ้ามันเจ็บไข้ได้ป่วยจากภายใน เราต้องรักษาสิ่งนี้

เราเกิดเป็นมนุษย์ เรามีร่างกาย ร่างกายนี้มันต้องการสิ่งที่เข้าไปจูนเจือมัน มันถึงจะดำรงเผ่าพันธุ์ ดำรงชีวิตของมันอยู่ได้ เราถึงมีปากมีท้อง เราถึงต้องแสวงหาใจ สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ว่า เป็นเรื่องของโลก เรื่องของการใคร่ครวญ เรื่องของสิ่งที่จะย้อนกลับเข้ามาดูใจ แล้วใจมันอยู่ในร่างกายนี้ ร่างกายของมนุษย์มันมีหัวใจอยู่ด้วย เพราะจิตปฏิสนธินี้เราก็ไม่รู้เรื่องหรอก

เวลาเราคิดกันนะ ชีวิตนี้คืออะไร ชีวิตนี้มาจากไหน ชีวิตนี้เป็นไปอย่างไร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนที่จะตรัสรู้ ย้อนกลับนะ สิ่งที่มีความลึกลับสลับซับซ้อน สิ่งที่เป็นความอยากรู้อยากเห็นของใจดวงนี้ มันอยากรู้อยากเห็นตามอำนาจของกิเลสทั้งนั้นนะ สิ่งทีประพฤติปฏิบัตินะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ไม่มีหลักธรรม แต่มีสิ่งที่ศาสดาต่างๆ ที่เขาพยายามค้นคว้าของเขากันอยู่ แล้วเขาก็หลงไหลไปกับเขา

สิ่งที่โดนกิเลสหลอกใจ ถ้ากิเลสหลอก มันจะหลอกใจดวงนั้นไปสภาวะแบบนั้น จนเจ้าชายสิทธัตถะไม่เชื่อสิ่งนั้นนะ ย้อนกลับเข้ามา ย้อนกลับเข้ามา เรื่องตั้งแต่ว่าอานาปานสติ เริ่มจากกำหนดลมหายใจ เริ่มตั้งแต่ว่าปรับพื้นฐานใหม่ จนถึงว่าบุพเพนิวาสานุสติญาณ นี่มันไม่มีที่สิ้นสุดหรอก มันสาวไปขนาดไหน อันนี้รู้จากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะท่านสร้างบารมีมหาศาลไป จดอุปปาตญาณก็ไป จิตดวงนี้ตายเกิดๆ ตามอำนาจของกิเลส สภาวะแบบนั้นไง จนเกิดอัสวักขญาณ สิ่งที่เป็นอัสวักขญาณ นี่มรรคสมุคลใจ ความเป็นปัญญาที่ศาสนาพุทธอยู่ตรงนี้ไง

ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารวมลงในอริยสัจนี้ ถ้าในอริยสัจนี้ย้อนกลับมา ถ้ากิเลสมันไม่หลอกเรานะ เราก็ต้องปฏิบัติ ต้องสมความปรารถนาของเรา แต่เราไม่สมความปรารถนา เพราะเราเลิฐูกิเลส เราเลิฐูกิเลสมาตลอด กิเลส ถ้ามีการทำเกิดขึ้นในหัวใจ

ถ้ามันเป็นธรรมนะ ธรรมกับกิเลสต่อสู้กันนะ ในการเลิขรู้คนนะ เวลาเราอยู่ทางโลก เราเลิขรู้ใครก็แล้วแต่มันจะมีความละเอียดกับใจเรา เราทำไมเลิขรู้เขา แล้วมันจะมีความพึงใจนะ ถ้าเราเลิขรู้กิเลส กิเลสมันจะมีบิดเบือนไปอย่างนั้น ถ้าเรามีธรรมนะ ถ้าเราไม่มีธรรมมันไม่ใช่เลิขรู้กิเลสหรอก มันเป็นกิเลสล้วนๆ

มันเป็นความมืดบอดของใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นมีคบบอดมันจะไม่ยอมรับสิ่งใดๆ เลย มันจะว่ามันแน่ มันขอดเยี่ยม กิเลสในหัวใจของเรามันข่มจีนะ มันอาศัยใจของสัตว์โลก สัตว์เดรัจฉาน เทวดา อินทร์ พรหม สัตตะ สัตว์เป็นผู้ข้อง กิเลสอาศัยสิ่งนี้เป็นที่ดำรงเผ่าพันธุ์ของเขา นี่พญามารอยู่ในใจของสัตว์โลกทั้งหมด

แล้วเวลาพลิกฟ้าคว่ำดิน เราพลิกฟ้าคว่ำดินเราต้องทำลายพญามารตัวนี้ ใจนี้เวลามันปล่อยวางทั้งหมด ปล่อยวางทั้งหมด ข้ามารออกไปจากใจดวงนี้แล้วนะ นี่มันกว้างขวางมากใจ เพราะอะไร เพราะวิภูวน กามภพ รูปภพ อรูปภพ จิตดวงนี้มันเคยเวียนตายเวียนเกิดมาตลอด สุดท้ายแล้วพอมันทำลายสิ่งนี้หมด มันรู้แจ้งไปหมด มันกว้างขวางไปหมด สิ่งใดจะเข้ามา มันไปได้หมด มันไปในอวกาศ มันไปได้ รับรู้ได้ทั้งหมด เห็นไหม จิตใจเวลามันเปิดกว้าง มันกว้างขวางขนานที่ว่าครอบ ๓ โลกธาตุนะ

แต่เวลากิเลสมันอยู่ในหัวใจ มันบีบคั้นออกมาให้เราเห็นแก่ตัว กิเลสมันนั่งอยู่บนหัวสัตว์โลกเป็นอย่างนั้นนะ แล้วความมักใหญ่ใฝ่สูงของเรา เราก็อาจจะนั่งอยู่บนหัวของคน เราต้องการให้คนยอมรับนับถือ เราต้องการมีอำนาจ เราต้องการมีต่างๆ แต่ไม่คิดเลยว่ามันจะต้องตายเกิดๆ ใจนี้เวลากิเลสมันมืดบอด มันมืดบอดขนาดนั้นนะ มันจะทำคุณงามความดีมันก็คุณงามความดีโดยกิเลสมันแอบอ้างไง คุณงามความดีเพื่อเขาให้เห็นคุณงามความดีของเรา ทำไมเราไม่ทำคุณงามความดีเพื่อดีละ ถ้าเราทำคุณงามความดีเพื่อดี เพื่ออะไร? เพื่อใจดวงนี้ไง เพื่อร่างกายที่เกิดมารอแต่เวลาแตกสลายไปนะ

ร่างกายที่เกิดมา เกิดมาตั้งแต่วันเกิดมา ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกสืบต่อตลอด ขาดเมื่อไหร่มันก็ตาย สิ่งที่เราคิดเมื่อไหร่ก็ตาย ทำคุณงามความดีมันจะเป็นบุญกุศล จิตดวงนี้ก็จะเกิดในเทวดา ในอินทร์ ในพรหม หรือเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาแล้วได้พยายามสืบต่อการประพฤติปฏิบัติ

ถ้ามีการสืบทอดการประพฤติปฏิบัตินี้ ใจนี้มันจะพัฒนา ถ้าสืบทอดในทางที่ว้าทางธรรมนะ ไม่ใช่เสี๋ยกูเกิล ในการประพฤติปฏิบัติ กิเลสมันพลิกแพลงจนเราต้องเสียท่ามัน เสี๋ยกูเกิล แล้วเราก็ตกอยู่ใต้อำนาจของมัน ให้มันมีอำนาจนะ ให้เราคิดท้อถอยน้อยเนื้อต่ำใจ ถ้าเราคิดท้อถอยน้อยเนื้อต่ำใจ เราต้องสร้างกำลังใจของเราขึ้นมา

ครูบาอาจารย์ของเราจะให้สร้างกำลังใจอันนี้ เราอยู่ด้วยความอบอุ่น โดยความร่มเย็น เห็นใหม่ ลูกเกิดมามีพ่อแม่แม่นะ ถ้าเชื่อพ่อเชื่อแม่ ฟังพ่อฟังแม่ ลูกคนนั้นจะไม่ค่อยเสียหาย ถึงว่ามันมีกรรม กรรมก็ทำให้ลุ่มๆ ดอนๆ ตามแต่อำนาจวาสนา แต่เชื่อพ่อเชื่อแม่มันก็มีทางไปไง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเชื่อครูเชื่ออาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ของเราผ่านชีวิตนี้อย่างนี้มา ผ่านโลกอย่างนี้มา ผ่านโลกนะ โลก เห็นใหม่ พ่อแม่ครูจารย์ เลี้ยงตั้งแต่ร่างกาย แล้วเลี้ยงทั้งจิตใจ เรื่องของหัวใจมันลึกลับมหัศจรรย์มาก มันพลิกแพลงไป เวลามันมีคบอด มันมีดไม่เห็นสิ่งใดเลย มรรค ๘ ว่าเป็นมรรค ๘...นี่มันมีดแปดด้านไง มรรค ๘ มันสว่างไสวตามกำลังของความเห็น ตามปัญญาของใจ ถ้าใจมันสว่างไสว มันเห็นทางเดินของมรรค มรรคอันเอกอันนี้ นี่มันต่อสู่ขัดขวางกัน เราถึงจะไม่ต้องเสียรู้มัน

ถ้าเราเสียรู้มันนะมันอ้างอิงไป ประพฤติปฏิบัติธรรมมันก็จะอ้างอิงสิ่งนี้ อ้างอิงสิ่งนี้เราก็ออยู่ในอำนาจของกิเลสทั้งนั้น พญามารจี้คอไปนะ เราปรารถนาเพื่อจะจี้คอคนอื่น เราปรารถนาเพื่อจะมีอำนาจ อำนาจในโลกนี้ให้ยอมรับความเป็นใหญ่ของใจของเรา ของเรานะ ถ้าทำคุณงามความดี เราสร้างอำนาจวาสนามา สิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งที่เป็นธรรมเราปฏิเสธสิ่งนี้ไม่ได้ ถ้าสิ่งนี้เป็นธรรม ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นกษัตริย์ล่ะ ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเป็นศาสดาสอนเทวดา สอนมนุษย์ สอนสัตว์ สอนทุกอย่างเลย สิ่งนี้มันเป็นเพราะสร้างเป็นพระโพธิสัตว์มา

สิ่งที่สร้างเป็นพระโพธิสัตว์มา สละขนาดไหน กัณหา ขาติ นางมัทรี ครอบครัวนะสละหมด เวลาสละออกไปด้วยความผูกพันความรักมาก เพราะอะไร เพราะสร้างสมกันมานะ เราสังเกตใหม่ว่าเราเห็นคนบางคนมันจะถูกชะตามาก มันจะมีความผูกพันมาก นี่เพราะเคยสร้างคุณงามความดีกันมาไง บางคนเกิดมาเราเห็นบุคคล มันจะขัดหูขัดตาไปหมดเลย เพราะอะไร เพราะมันเคยสร้างสิ่งที่บาดหมางกันมา

หัวใจดวงนี้ การเกิดการตาย บุญเพนิวาสนุสติญาณสาวไกลจนไม่มีที่สิ้นสุดใจ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย แสนมหากัป กับนางมัทรีนี้สร้างกันมา ขนาดชาติสุดท้าย ยังต้องสละสิ่งนี้ มอบให้กับเทวดาที่แปลงมาขอ เห็นไหม ขอรรรยา ขอลูก ขอสิ่งต่างๆ จะให้ทั้งหมดเลย สมบัติอะไรก็ให้ การให้อันนี้ให้ไปเพราะด้วยความผูกพันใจ ด้วยความรักมาก ด้วยความแสวงหามาก เพราะสร้างสมกันมา ทุกข์ยากกันมานะ ก็ภพก็ชาตินี้ทุกข์ยากกันมา แล้วเขามาขอสิ่งที่รักมากสงวนมากนะ

คนเรานะ ลูกเรา เราก็ต้องการให้ลูกเรามีความสุขมีความสบาย อยากให้ลูกเรา สะดวกสบาย ให้มีวิชาชีพต่างๆ แล้วถ้าสิ่งใดมีโอกาศ เราพยายามต้องให้เขาประสบความสำเร็จของเขาให้ได้ใช้ไหม แล้วมีคนแก่ ทุกตะเชิญใจมาขอไปอย่างนั้นนะ ขอไปแล้วเขาจะให้การศึกษา กับลูกเราได้อย่างไร นี่มันทรมาณใจไหม ถ้ามันทรมาณใจ แล้วเวลาให้ไปนะ ให้ไปเพราะอะไร เพราะว่าสิ่งนี้ปรารถนาพระโพธิสัตว์ ปรารถนาพุทธภูมิ ปรารถนาพระโพธิญาณเกิดขึ้นมาจากใจดวงนั้นใจ

มันให้ไปด้วยความเจ็บปวด สิ่งที่เจ็บปวดนั้นนะ สละทุกอย่าง สละออกไปนะ สละคุ้มครอง ก็สละด้วยความเจ็บปวด เจ็บปวดทั้งนั้น เพราะอะไร เพราะมันสะท้อนหัวใจใจ มันสะท้อนหัวใจ ถ้าว่าเป็นการเลิขรู้กิเลส มันไม่เป็นการเลิขรู้กิเลส เพราะมันไม่มีศาสนา สิ่งนั้นเป็นการสร้างสม เป็นการที่ว่าสัตว์ ผู้ที่จะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ

สภาวะนี้จะความจริงมันเป็นแบบนั้นๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนหน้านั้นก็ ทำอย่างนี้ๆ ใจ สิ่งนี้เป็นการสร้างสมบารมีขึ้นมาให้อันทรีย์แก่กล้า สิ่งนี้ที่แก่กล้าจะมารอบรับ สภาวะธรรมที่จะตรัสรู้ใจ สิ่งนี้ที่ตรัสรู้เพราะอะไร เพราะมีปัญญาญาณ สิ่งใดที่จะสะท้อนใจ จะสะท้อนใจแล้วจะย้อนกลับเข้ามาในหัวใจ สิ่งนี้เราเก็บทุกอย่างให้มันเป็นประโยชน์กับใจ ในการใคร่ครวญเป็นการค้นคว้า แยกแยะให้จิตใจเห็นคุณค่าใจ

คุณค่าคุณงามความดี คนเขาทำคุณงามความดีกันข้างนอก เราเห็นนะ เราเห็นมันเป็นคุณงามความดีของเรา เราเก็บสิ่งนั้นมา สิ่งนี้เราควรทำ เขาทำความผิด ความเพียรผิดพลาดออกไป สิ่งนี้เราไม่ควรทำ เขาทำของเขา มันก็เป็นบุญเป็นกรรมของเขา แต่ถ้าจิตมันเป็นประโยชน์นะ หัวใจมันเป็นประโยชน์ มันมีปัญญาญาณอันนี้ มันจะเก็บประโยชน์อันนี้เข้ามาเตือนใจใจ

เข้ามาเตือนใจ จากหัวใจมีดบอดด้วยกิเลสมันจี้คออยู่ มันข่มขี่หัวใจของเราให้ทุกข์ยากอยู่
อย่างนี้ แล้วก็พาเกิดพาดายนะ สิ่งที่เกิดพาดาย เวลาเรามองถึงคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เรา
ก็น่าเบื่อหน่ายนะ ถึงให้ใช้ปัญญาใคร่ครวญสิ่งนั้นให้ย้อนกลับมาใจ

ธรรมชาติของธาตุรู้ ธรรมชาติของใจ มันจะส่งออกไปทั้งหมด มันส่งออกไปนะ มันไม่เคย
เห็นว่าเราจะเป็นอย่างนั้นเลย ถ้าว่าเราจะเป็นอย่างนั้น มันต้องสะท้อนใจสิ เราต้องเกิด ต้องแก่
ต้องเจ็บ ต้องตายเหมือนกัน แล้วเกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็ต้องเกิด แก่ เจ็บ ตาย มาในสภาวะอันนี้ นี่มัน
เป็นสมบัติเก่าแก่วง สถานะของมนุษย์ สถานะที่เกิดขึ้นมา เกิดตายๆ มันเป็นเรื่องของสถานะ
ธรรมชาติอันหนึ่ง

สัตว์ในป่าเขาก็ดำรงเผ่าพันธุ์ของเขามาได้ มันก็เป็นสภาวะแบบนั้น จนปัจจุบันนี้ เวลาโลก
มันทำลายกัน ทำลายกันโดยสถานะ เวลาโลกร้อนใจ มันเป็นอินโดจีน เรื่องโลก เรื่องพุทธวิสัย
อินโดจีน โลกนี้จะแปรสภาพไปตลอด

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้แต่ละองค์ โลกนี้จะสมดุล จะเป็นสิ่งที่
คุณประโยชน์กับผู้ที่มาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ แล้วตอนนี้โลกมันเจริญ
ขึ้นมา เจริญขึ้นมาเพราะเป็นกาลอันหนึ่ง ถึงมนุษย์เกิดขึ้นมามาก ใช้ทรัพยากรมาก ต้องทำลายใจ
มันเป็นการใช้ทรัพยากรมาก มันก็ลุล้าป่า ป่าไม่มี สัตว์ถึงไม่มีที่อยู่ สัตว์ถึงน้อยลง ต้องเกิดการ
อนุรักษ์กันใจ ต้องพยายามอนุรักษ์ให้สิ่งนั้นดำรงเผ่าพันธุ์ของเขาไว้

ถ้าอนุรักษ์ได้เพราะอะไร เพราะใช้ปัญญาใจ ใช้ความเห็นของมนุษย์นี้เข้าไปอนุรักษ์สิ่งนั้น
สิ่งนั้นเกิดขึ้นมาจากอะไร เราจะอนุรักษ์เขา ให้เขาดำรงชีวิตอยู่อย่างนี้ ให้เผ่าพันธุ์ของเขาอยู่อย่าง
นั้น แล้วมนุษย์เราก็ก่อกำเนิดมากเกิดมา เกิดขึ้นมา เห็นไหม ใช้ทรัพยากรไป เรื่องของโลกเป็นสภาวะ
แบบนั้น แล้วทำไมเราไม่ย้อนกลับมาดูจากการเกิดและการตายของเรา

ถ้าเกิดตายในสิ่งที่ว่าโลกนี้สมดุล มันมีทรัพยากรมาก เราก็ออยู่โดยความเป็นสุข เพราะสิ่ง
นั้นมันเหลือเฟือใจ เหลือเฟือจนเจือจางกันนะ สิ่งนี้อาศัยกัน สิ่งนี้ให้แก่กัน มันเป็นเรื่องของความ
เป็นอยู่ที่มีความสุขใจ แต่ในปัจจุบันนี้กิเลสมันเร้าร้อนใจ แล้วแข่งขันกันด้วยทุกๆ อย่างนะ การ
เบียดเบียนกัน การแข่งขันต้องดำรงชีวิตในโลกให้ได้

สิ่งที่ดำรงชีวิตในโลกให้ได้ แล้วมันก็มีคบบอด ใช้ชีวิตเหมือนสัตว์โลก ใช้ชีวิตแบบมีคบบอด ใจนี้ไม่มีกรรม ไม่เสียรู้กิเลสเลย กิเลสมันข่มขู่ไป เพราะไม่มีกรรมเข้าไปขัดเกลาใจ เรามีกรรมขัดเกลาเพราะเราเกิดมาคบบมิตริ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในธรรม “คบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะพาออกจากกิเลสทั้งหมด” จะพาออกจากกิเลสเพราะอะไร เพราะกิเลสมันอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก มันเป็นอวิชชา มันเป็นความไม่รู้ของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นมียคบบอดเพราะอวิชชา

อวิชชามันรู้อยู่ รู้มีพลังงาน แต่มันไม่รู้ของมัน ถ้าเกิดวิชชาขึ้นมา เพราะวิชชาจะเกิดขึ้นมา วิชาอย่างละเอียดนี้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร? เกิดขึ้นจากการฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้แล้ว เวลาจะสอนสัตว์โลก ถ้าสัตว์โลกมีคบบอด ต้องหาภาษาของสัตว์โลกขึ้นมาก่อน เห็นไหม คนหลับอยู่เราเอาอาหารไปป้อนขนาดไหน คนหลับมันกินไม่ได้หรอก มันต้องป้อนคนที่เขามีสติสัมปชัญญะนะ แล้วเขาเห็นคุณค่าของสิ่งที่เราจะป้อนเขาด้วย นี่มันถึงต้องเป็นอานาจาสนาของสัตว์โลกใจ

สัตว์โลกถ้าเกิดมามีความเชื่อมีความศรัทธา เรามีความเชื่อความศรัทธา เราสร้างสมของเราขึ้นมา เราสร้างสมเพราะเราจะหาสมบัติที่ละเอียดอ่อนมาก สมบัติของโลกเขา แก้วแหวนเงินทอง เป็นสมบัติของเขา สมบัติของเขาอย่างนั้นมันเป็นสมบัติประจำโลก แต่เขาก็ไปดูว่าเป็นสมบัติของเขา นะ ใช้เงินใช้ทองไปซื้อหา แสวงหามาแล้วก็มาเก็บไว้นะ เก็บไว้ให้เป็นภัยกับตัวเอง เก็บไว้เพื่อจะรอวันพลัดพรากจากกันนะ

เขาไม่พลัดพรากจากเรา เราก็อพลัดพรากจากเขา มันต้องตายจากกันไปโดยธรรมชาติมัน เป็นสมบัติของโลก มันไม่เป็นสมบัติของเรา แต่เราเป็นผู้ที่มีปัญญา เราจะหาสมบัติของเรา สมบัติของใจใจ สมบัติคือคุณงามความดีใจ

การสละออก การสละสิ่งต่างๆ นั้นสละออกมาเพื่อให้ใจนี้มันฝึกฝนตัวมันเอง เริ่มต้นจากการให้ทาน เราให้ทานทั้งหมด เราให้ความสุข ให้ความอบอุ่นเขา สุดท้ายแล้วธรรมะบอกว่าให้ธรรมเป็นทานนี่เป็นความประเสริฐที่สุด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางศาสนธรรมออกมา นี่ก็เป็นธรรม เป็นทานใจ แล้วเราก็เห็นสภาวะแบบนี้

ธรรมโอสธมมอยู่ ถ้าเราพลิกขึ้นมาในหัวใจของเรา เรามีความเชื่อความศรัทธา แล้วเราหาสมบัติอันละเอียดของเรามา มันจะมีเรื่องให้เราถามตนเอง “ชีวิตนี้เกิดขึ้นมาเพราะอะไร ชีวิตนี้เกิดขึ้นมาทำไม ชีวิตนี้คืออะไร” แล้วแสวงหา

สิ่งที่มีชีวิตนะ ทางวิทยาศาสตร์เขาพยายามพิสูจน์กัน พยายามพิสูจน์ว่า ในร่างกายของเรา สิ่งใดมันเป็นความคิด สิ่งใดมันเป็นความสุขความทุกข์ พยายามจะทำการทางวิทยาศาสตร์ จะไม่ให้คนตายให้ได้ จะให้คนอยู่ค่าไฟไหม้ มันจะฝืนกรรมไปไหน ในเมื่อโลกนี้เป็นสภาวกรรม กรรมมันเป็นสภาวะแบบนี้ คนทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มันจะไปฝืนความคิดความชั่วของจิตดวงนั้นได้อย่างไร

จิตดวงนั้น เวลาเราสอนลูกของเรา ลูกของเราเนะเราอยากให้ลูกนั้นฉลาดมาก อยากให้ลูกนั้นมีความรู้ มีบุญกุศลทั้งหมดเลย แต่บางคนเขาดีกว่าเราอีก เกิดมืดไปสว่าง เกิดสว่างไปมืด ถ้าเขาสร้างสมบุญญานิยาม เขาทำคุณงามความดีได้มากกว่าเรา เช่น เจ้าชายสิทธัตถะเกิดมาจากพ่อจากแม่ แล้วพยายามประพฤติปฏิบัติจนเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วกลับไปเอาพ่อเอาแม่ เอาลูกหมด จนพ้นออกมา นี่ลูกเกิดดีกว่าพ่อแม่ก็มี ถ้าเราให้วิชาการอย่างนี้ เราก็ให้วิชาการตามหน้าที่ของเรา ลูกถ้าเกิดมาดีมันก็เป็นความสุข ความสุขของพ่อของแม่ไง พ่อแม่จะมีความสุขอย่างนั้น นั่นลูกกับพ่อแม่ครอบครัวหนึ่ง

แต่ครอบครัวของเราละ ครอบครัวของใจดวงนี้ ถ้าเอาชีวิตการเกิดและการตายสะสมไว้ในวิญญูนี้มาเทียบกัน ผลัดกันเกิดเป็นพ่อเป็นแม่เป็นลูกเป็นเต้า ใจนี้เกิดมาจากวิญญูนี้ จะมีสภาวะแบบนั้นมาตลอดนะ เราเกิด ไม่ใช่ว่าเกิดมาชาติเดียวนี้ ถ้าเราเกิดมาชาติเดียว ทำไมเรามีจิตนิสัยอย่างนี้ละ ทำไมเรามีความเห็นอย่างนี้ละ

นี่มันความเกิด เกิดจากกรรม ถ้ากรรมเกิดขึ้นมา ปัญญาอันนี้มันจะพาให้จิตดวงนี้เกิดไหม ถ้าจิตดวงนี้เกิด เราถึงหาสมบัติอันละเอียดของใจ ถ้าหาสมบัติอันละเอียดของใจ เริ่มจากทาน เริ่มจากศีล ถ้ามีศีล ทำไมเราต้องบังคับตน คนเราอยู่ทางโลก เขามีความสุขของเขา ทำไมเราต้องมาถือศีล ถ้าผู้ที่ปฏิบัติธรรม โลกนี้จะไม่เจริญ โลกนี้จะเจริญต่อเมื่อต้องใช้ทรัพยากร ให้ทรัพยากรมีการหมุนเวียนออกไป นี่โลกจะเจริญ มนุษย์นี้เป็นทรัพยากรอันหนึ่ง มนุษย์นี้เป็นตัวบริโภคสินค้าของเขาอันหนึ่ง นี่โลกคิดกันไป แล้วก็ตีเตียนกันไป มีดบอดใจ

แต่เราเวลาประพฤติปฏิบัติธรรมของเรา สิ่งนี้ทำไมครูบาอาจารย์ทำได้ละ ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านก็เป็นมนุษย์ ทำไมท่านพ้นจากกิเลสได้ พ้นจากกิเลสได้เพราะท่านสร้างสมบุญญาธิการของท่านมามาก แล้วท่านเป็นผู้ที่ค้นคว้าของท่านเองอีกต่างหาก

แล้วเรานี้ก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน เราก็สร้างคุณสมบัติของเราขึ้นมา เกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพุทธศาสนา แล้วเราก็เชื่อบุญธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราก็หาสมบัติอันละเอียด ไม่แสวงหาเพชรนิลจินดาตามโลกเขา เราจะหาสมบัติของใจ อยากให้ใจดวงนี้ ถ้ามันจะเกิดอีกก็เกิดให้มีความสุขอุดมสมบูรณ์ แล้วสุข พยายามค้นคว้าให้ใจดวงนี้พ้นจากกิเลสให้ได้

ถ้าพ้นจากกิเลสนี้ไปให้ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “วิมุตติสุข” สุขในวิมุตตินิพพานนั้นจะเป็นความสุขอย่างมหาศาล สิ่งที่เป็นความสุขมหาศาล เกิดขึ้นมาจากไหนละ เกิดขึ้นมาจากเราค้นคว้า เราต้องเพิกถอนสิ่งที่เป็นสิ่งที่เสียดแทงใจ ใจจะเพิกถอนสิ่งที่เสียดแทงใจ มันถึงต้องเริ่มมีสติ

ถ้าเริ่มมีสติ เราจะทำคุณงามความดี แต่เขาบอกว่าโลกจะไม่เจริญ สิ่งที่เจริญคือธรรม คือศีลธรรม จริยธรรมเจริญ สังคมนั้นเป็นสุขมาก หัวหน้านะ ถ้าผู้ที่เป็นหัวหน้าพาให้ทุกคนมีความสามัคคี มีความเห็นอกเห็นใจต่อกัน สังคมนั้นไม่เป็นสุขได้อย่างไร ถ้าในสังคมนั้นมีความสามัคคี มีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน เพราะใจของเขาเป็นธรรม ถ้าใจเป็นธรรมนะ

ในเมื่อไม่เบียดเบียนตนนะ สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากใจดวงนั้นมันเบียดเบียนนะ มันเบียดเบียนตน ถ้ามันเบียดเบียนใจดวงนั้น นี่มันเสียรู้ละ เสียรู้กิเลสดวงนั้น ทั้งๆ ที่ว่าเราจะประพฤติปฏิบัติธรรม ถ้ามันเสียรู้นี้มันจะเบียดเบียน มันจะเจ็บปวดใจดวงนั้นนะ ถ้ามันเจ็บปวดใจดวงนั้น ถ้าใจมีธรรมมันรับรู้

ถ้าใจที่พ้นจากกิเลส มันเป็นวิมุตติสุข มันจะเสวยอารมณ์ มันจะรู้สิ่งนี้ ใจ ถ้ารู้สิ่งนี้ ในเมื่อใจดวงนี้ไม่เบียดเบียนใจดวงนี้ แล้วมันจะเบียดเบียนคนอื่นได้อย่างไร ถ้ามันไม่เบียดเบียนคนอื่น เห็นไหม มันเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์ ถ้าสิ่งที่ซื่อสัตย์เขาว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ศีลธรรมจริยธรรมในสังคมนั้นจะเจริญ ศีลธรรมจริยธรรมในสังคมนั้นเจริญ ความสุขเกิดขึ้นมาจากตรงนี้

เดี๋ยวนี้เขาปลูกบ้าน เขาต้องการปลูกบ้านอยู่กับน้ำ ปลูกบ้านอยู่กับในธรรมชาติที่ว่ามันมีความร่มเย็นเป็นสุข นี่เขาแสวงหาเพื่อความสุขของร่างกายของเขาใจ แต่หัวใจของเราสิ เราแสวงหาครูบาอาจารย์ใจ

บ่อน้ำใหญ่ ถ้ำบ่อน้ำใหญ่ น้ำนั้นไม่เคยแห้งเลย ชีวิตของเรา แหล่งน้ำที่สำคัญที่สุดกับการดำรงชีวิต แต่ธรรมของครูบาอาจารย์ ใจดวงนั้นมันเป็นแหล่งน้ำที่เราจะใช้แหล่งน้ำนี้ได้ไปตลอดเลย ถ้าเราใช้แหล่งน้ำนี้ได้ไปตลอดมันจะมีความสุขของเรา นี่ศีลธรรมจริยธรรมเจริญ เจริญอย่างนี้ เจริญกับใจดวงนั้นมีความสุขใจ

ถ้าใจดวงนั้นมีความสุข สุขอันนี้เกิดขึ้นมา มันเกิดดับจากใจของเรา มันเป็นสุขที่เกิดจากการเราพึ่งพาอาศัย พ่อแม่ครูจารย์เป็นที่พึ่งพาอาศัยของใจเรา ถ้าพึ่งพาอาศัยของใจเรา เพราะว่าต้องมีการพลัดพราก โลกนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ถ้าเรามีการพลัดพรากเป็นที่สุด ครูบาอาจารย์กับเราก็คงต้องพลัดพรากจากเราไปข้างหน้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานนะ พระอนันต์เป็นผู้ที่พึ่งพาอาศัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอนันต์นี้เป็นพระโศดาบัน เวลาพระพุทธรูปเจ้าปรินิพพานนะ เสียใจมาก ดวงตาของโลกดับแล้ว เราผู้เป็นเสขะบุคคล ยังต้องการพึ่งพาอาศัย ต้องการแหล่งน้ำจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นน้ำอมตธรรม ถ้ามปัญหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเคลียร์ปัญหาได้ทั้งหมดเลย แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะต้องปรินิพพานไป

นี่แม้แต่พระโศดาบันยังคร่ำครวญนะ ยังคร่ำครวญอย่างนั้น แล้วเราพึ่งพาอาศัยครูบาอาจารย์ เราจะหาสิ่งที่ว่า เราจะหาหลักใจได้ไหม ถ้าเราหาหลักใจของเราได้ เราต้องพยายามสร้างธรรมขึ้นมาในหัวใจ นี่สมาธิธรรม ถ้าเราใช้ปัญญาใคร่ครวญในความคิดของเราไป มันจะเป็นการใคร่ครวญให้สติพร้อมไปตลอด

สิ่งที่สติพร้อมกับการคิดของเรา นี่สภาวะธรรมเกิด ถ้าเสฐียรกุล กิเลสมันจะพลิกแพลง มันจะย้อยुकกัน ถ้าการย้อยुकกันมันก็จะสับสนในการประพฤติปฏิบัติ อย่างนี้เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติใหม่...ตั้งสติ อะไรจะเกิดขึ้นมา ช่างเขา ช่างความเกิดของใจ เพราะกิเลสนี้มันมีอำนาจกับใจ ดวงนี้มาก ถ้ามีอำนาจกับใจดวงนี้มากมันก็ต้องฝืนใจ ฝืนเพื่อไม่ให้ประพฤติปฏิบัติ

แม้แต่เราจะประพฤตปฏิบัติเนะ เวล่ำเวลามันก็มีความคิด เราจะต้องใช้เวลาทำงานอื่น เรา จะมีการนัดหมาย เราจะมีสิ่งต่างๆ ร้อยแปดพันเก้า สิ่งนี้เกิดขึ้นมา ถ้าเรตัดของเราออกไป เรตัด สิ่งที่ทำเนเราทำมาทั้งชีวิตแล้ว ในสังคมของชาวพุทธเรา เราสร้างครอบครัว เราดำรงชีวิตอยู่ จน อายุมากขึ้นมาจะอยู่วัดอยู่วา จะเข้าวัดเข้าวา

ประเพณีของชาวพุทธเราเข้าวัดเข้าวานะ เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมี เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมีเพราะอะไร เพราะความเชื่อถือของใจมันน้อยลงไ้ ว่าศาสนามันเจริญๆ เจริญแต่วัตถุไ้ ศาสนวัตถุ เวลาเขา สร้างกันทางโลกนะ ในนครต่างๆ เขาสร้างนะเป็นความมหัศจรรย์ของทางวัตถุมิามหาศาลเลย แต่เขาก็เราร้อนไ้ แล้วเราจะเอาสิ่งนั้นมาสร้างขึ้นมาเพื่อไปตามโลกเขาทำไม โลกเขาสร้างกันไป เพราะมันเป็นเรื่อของธุรกิจ เรื่อของการแสวงหา เรื่อการค้ากำไรไ้ แต่เราสร้างของเราขึ้นมา ในวัดในวา ในสิ่งที่เปันวัตถุมันสร้างขึ้นมาเพื่ออะไร? ก็เพื่อกิเลสในหัวใจไ้

กิเลสในหัวใจมันต้องการสภาวะแบบนั้น ถ้าไม่สร้างเราจะไม่เทียมหน้าเทียมตาเขา ไม่ สร้างขึ้นมา เขาจะถูถูกเหยียดหยามเรา มันจะถูถูกเหยียดหยามสิ่งที่ก่อสร้าง มันสร้างไ้มันก็สร้าง ไ้เพื่อความเราร้อนของใจ เวลาใจคิดถึงการก่อสร้าง เห็นไหม สังขาร ความคิด ความปรุง ความ แต่ง มันต้องคิด มันต้องแสวงหาทั้งหมด มันเปันความร้อนไ้

แต่ถ้าเราใช้สติของเราขึ้นมาควบคุมใจด้วยสัมมาสมาธิ เราต้องทำความร่เย็นของใจ นี้ การสร้างใจถึงสำคัญกว่าไ้ ถ้าการสร้างหัวใจของเรา เราจะหาธรรมสภาวะแบบนั้น ถ้าเราหา ธรรมสภาวะแบบนั้น เราถึงธรรมเปันใหญ่ ถ้าธรรมเปันใหญ่ เวลาเราบวชกับอุปัชฌาย์ อุปัชฌาย์ บอกแล้ว เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ สิ่งนี้เปันปริยัติแล้ว สิ่งนี้เปันปริยัติ แล้วสิ่งที่ปริยัติจะหาไ้ ที่ไหนละ

เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เกิดมาตั้งแต่คลอดออกจากครรภ์ของมารดานะ ผม ขน เล็บ ฟัน หน้ง มันมีมาตั้งแต่ดั้งเดิม แต่ไม่มีใครเคยสนใจมันไ้ ไม่มีใครเคยคิดค้นคว้าสิ่งนี้ให้มาเป็น ประโยชน์ ไปเห็นแต่แก้วแหวนเงินทองสิ่งต่างๆ เปันประโยชน์ไ้ สิ่งนี้มันเปันประโยชน์อยู่ แต่ เปันประโยชน์มันก็เปันประโยชน์กับทางธุรกิจของเขา

ในธุรกิจทางโลกนะ สิ่งนี้มันเปันเรื่อที่ต้องสร้างสมขึ้นมาให้สวยงามไ้ ให้ตามแต่โลก เขานิยมกัน เขานิยมสิ่งใดก็พยายามสร้างสิ่งนั้นขึ้นมาเพื่อเปันธุรกิจ เพื่อเปันสินค้านะ แต่องค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมากับเรา แล้วมันต้องแกไป มันต้องซราคร้าคร่าไป โดยธรรมชาติของมัน

สิ่งนี้ซราคร้าคร่าไปโดยธรรมชาติของมัน ทุกคนก็รู้ ทุกคนก็เข้าใจไปอย่างนั้น ทุกคนเกิดมาแล้วก็ต้องตาย นี่ใช้ชีวิตเหมือนสัตว์ป่า สัตว์ป่ามันไม่มีความเห็น สัตว์ป่ามันไม่มีธรรมในหัวใจของมัน สัตว์ป่ามันใช้แต่ธรรมชาติโดยสัญชาตญาณของมัน แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ มันเป็นธรรมที่จะทำให้ใจนี้พ้นออกไปจากวัฏฏะ จะทำให้ใจนี้ฆ่ากิเลสตาย ฆ่ากิเลสตายให้ใจนี้เป็นวิมุตติสุขให้เกิดขึ้นมาในศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เกสา โลมา นขา ทนตา ตโจ ถ้าอุปมาอย่าไม่บอกจะบวชพระไม่ได้ พระองค์นั้นไม่สมบูรณ์ในการบวช ต้องบอก เกสา โลมา นขา ทนตา ตโจ แล้วก็บอกกรุขมูล บอกป่า บอกสิ่งที่สงบสงัด เพื่อจะคันคว่ำใจของเรา ที่ไหนเป็นที่อันตรายที่สุด ที่นั่นเป็นที่ปลอดภัยที่สุด ที่ไหนเป็นที่ปลอดภัยที่สุด ที่นั่นจะเป็นที่อันตรายที่สุด เห็นไหม

เราอยู่ในเมืองกัน เราอยู่ในตึกกรมบ้านช่อง เราอยู่ในที่สะดวกสบายทั้งหมด เดียวนี้จะเข้าบ้านก็กรีโมททุกอย่างจะเป็นเรื่องอัตโนมัติทั้งหมด เป็นสิ่งที่ว่ามีความปลอดภัยทั้งหมด เป็นความที่ว่าปลอดภัยที่สุด แต่สิ่งนั้นก็ผ่านมนุษย์นะ ผ่านมนุษย์ เวลาว่าเรื่องของเทคโนโลยีจะฆ่าคนเพราะอะไร เพราะเราใช้มัน แล้วมันไม่มีชีวิต มันก็ไปตามธรรมชาติของมัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกให้เราเข้าป่าเข้าเขา มันเป็นเรื่องที่อันตรายนะ สิ่งที่สงบสงัด สิ่งที่เป็นป่าช้า เป็นที่เขารังเกียจกัน โลกเขารังเกียจกันว่าสิ่งนี้มันเป็นที่อันตราย มันเป็นเรื่องที่น่าหวาดเสียว มันเป็นเรื่องที่กลัว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎกในวิธีการบวช เห็นไหม ต้องบอกกรุขมูลให้พระเข้าป่าเข้าเขา ไม่ใช่ให้พระไปสูมหักกัน ไปคลุกคลีกันอยู่ในหมู่คณะนั้น แล้วก็มีแต่เรื่องของตรัสจกานวิชาใจ คุยกันแต่เรื่องโลก คุยกันแต่เรื่องการค้าก่อสร้าง มันไปแย่งงานของโลกเขาทำ

โลกเขาทำได้ สิ่งนี้โลกเขาทำได้ หน้าที่ของพระ พระหัวโล้นๆ นะ ศีรษะเราโกนแล้ว เราไม่ใช่เรื่องของโลก เราต้องพัฒนาเข้ามาถึงหัวใจของเรา รุกขมูลเสนาสนะ เราเข้าป่าเข้าเขาเป็นสิ่งที่อันตรายที่สุด

สิ่งที่อันตรายที่สุด สิ่งที่ว่าเหวที่สุด สิ่งที่ว่าเป็นสิ่งที่โลกเขาไม่ต้องการ เพื่อจะคั่นคว่ำหาเรา ใง สิ่งที่คั่นคว่ำหาเรา เพราะกิเลส กิเลสมันอาศัยกัน ถ้าสิ่งที่เราสั่งสมกันเป็นที่ปลอดภัย มันว่าสิ่งนี้เป็นที่ปลอดภัย นี่จะอยู่สภาวะแบบนั้น แล้วจะนอนจมอยู่สภาวะแบบนั้น สิ่งที่ว่าปลอดภัยที่สุดมันถึงเป็นสิ่งที่อันตรายที่สุด ทำให้พระราชนี้เสียหายมาาก คิดสุข คิดในสิ่งต่างๆ ทุกอย่างออกป่าไม่ได้ ออกป่าไม่ได้เพราะอะไร

เพราะมันลำบากลำบาก ใง สิ่งที่ลำบากลำบาก แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้โคณต้นไม้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาศัยดำรงชีวิตใป่า สิ่งที่ดีำรงชีวิตใป่านี้อะไร? ก็เพื่อคั่นคว่ำสิ่งนี้ คั่นคว่ำธรรมอันนี้ขึ้นมา ใง สิ่งที่สงบสงัด เพราะสิ่งที่ว่าเจ้าลัทธิต่างๆ ในสมัยพุทธกาล นักบวชฤๅษีชีไพรเขาอยู่ใป่ากัน เขาคั่นคว่ำกันเพื่อความสะดวกสบายของใจ

ถ้าจิตมันสงบขึ้นมา มันจะเห็นคุณของสถานที่ใ ใง ถ้าจิตมันสงบขึ้นมา มันสงบเพราะสิ่งใด มันสงบเพราะมันไม่มีเสียงรบกวน ใง มันสงบเพราะสิ่งที่ไม่มีรูป รส กลิ่น เสียง เข้ามาทวนใจดวงนี้ ใง สิ่งที่ทวนใจดวงนี้ พอเราอยู่ที่ไม่มีรูป รส กลิ่น เสียงมาทวนใจ ใจมันก็สร้างสิ่งนั้นขึ้นมาแทน ใง

เวลาเราไปอยู่ใป่าใหม่ๆ ผู้ที่ออกประพฤติปฏิบัติใหม่ๆ สิ่งนี้มันจะชัดเจนมาก หัวใจมันจะหวั่นไหว หัวใจมันจะแสดงตัวของมัน นี่เราถึงต้องมีศีล สิ่งที่มีศีลมันจะองอาจกล้าหาญกับสิ่งนี้ เพราะเราไม่มีสิ่งที่ว่าทุจริตใหัวใจของเรา ถ้าเราไม่มีสิ่งที่ทุจริตใหัวใจของเรา เราพยายามดับไฟอันนี้ ไฟอันนี้เป็นไฟของกิเลส สิ่งที่เป็นไฟของกิเลสเพราะมันเป็นต้นหาความทะยานอยาก มันจะมีความพอใจของมัน มันกลัวสิ่งใดมันจะแสวงหาสิ่งที่มีความปลอดภัยใความคิดของกิเลส ใง

ใความคิดของกิเลสใการปลอดภัย กิเลสมันอาศัยกัน อาศัยเกาะเกี่ยวกันเป็นสัตว์สังคัม แล้วมันก็เบียดเบียนกัน แล้วมันก็ทำลายกันใสังคัมนั้นนะ ใสังคัมนี้มีกิเลส กิเลสมันจะฟาดฟันกัน แม้จะสนิทชิดเชื้อกันขนาดไหนมันก็มีตัวตน มีสิ่งที่ว่าเป็นกิเลสนี้จะคอยเบียดเบียนกัน มันเบียดเบียนกันนะ

แต่ถ้าผู้มีธรรม ผู้มีธรรมใหัวใจนะ มันจะเป็นผู้ที่สละออก สิ่งนี้เป็นสภาวะธรรมนะ แต่ใการประพฤติปฏิบัติ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิจะใช้ปัญญาใคร่ครวญสิ่งนี้เข้ามา ให้จิตมันสงบเข้ามา

การใคร่ครวญปัญญาบรมสมาธิมันเป็นความคิดตรงๆ ใจ มันเป็นความคิดหน้าเดียวพร้อมกับสติ
ที่ใคร่ครวญความคิดของเราไป

ความคิดมันคิดขนาดไหน สถิติจะตามความคิดนี้ไปจนมันจะผ่อนได้ มันผ่อนนะ เริ่มผ่อนก่อน พอเริ่มผ่อนขึ้นมา ถ้าเราผ่อนขึ้นมาตามสถิติไปตลอดไป จากหยุดได้ จากการควบคุมได้ ถ้าควบคุมได้ นี่สภาวะธรรมจะเกิดอย่างนี้ ถ้าเราไม่เสียรู้จักเลสนะ ถ้าเสียรู้จักเลสมันจะว่าสิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม สิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม แม้แต่การใช้คำบริกรรม

ในการประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา มันต้องมีสมาธิ ความเป็นสมาธิ สิ่งที่เป็นสมาธินี้เป็นหลักใหญ่ของมรรค ถ้ามีสัมมาสมาธิ จิตนี้มันสงบเข้ามา ธรรมที่เกิดจากสัมมาสมาธินี้เป็นพื้นฐาน ปัญญาที่เกิดจากสัมมาสมาธิอย่างนี้มันจะเป็นปัญญาการฆ่ากิเลส ปัญญาในการทำลายกิเลสออกไปจากใจ มันจะไม่ไปทำแบบสัตว์เดรัจฉานเห็นไหม

สัตว์เดรัจฉานเขามีความเมตตากับลูกกับหมู่คณะของเขานั้นก็เป็นธรรมอันหนึ่ง ธรรม
อย่างนี้มันเป็นธรรมการเกิดการตาย เป็นอามิส สิ่งที่ว่าในโลกนี้เขาหมุนไป สัตว์โลกก็เป็นแบบ
นั้น สภาวะธรรมของสัตว์โลกมันก็เป็นสภาวะแบบนั้นนะ ให้ทานกัน บริจาคเป็นมูลนิธิกัน บริจาค
เพื่อประโยชน์แก่โลก ให้โลกนี้มีความร่มเย็นเป็นสุข มันก็เป็นทาน มันเป็นการให้
เจือจานกัน นี่จิตดวงนั้นเขาสร้างสมของเขามา เขามีความคิดของเขาอย่างนั้น

จะทำบุญกุศลมหาศาล พระเจ้าอโศกมหาราช สร้างวัด ๘๔,๐๐๐ วัดนะ แต่เวลาประพบัติปฏิบัติก็ต้องกลับมา เห็นไหม กลับมาทำสมาธิ ต้องทำสมาธิ ต้องทำจิตของเราให้ตั้งมั่น ถ้าเราจะสร้างวัด เราต้องสร้างวัดในหัวใจของเรา วัดใจของเราไง ใจของเรามีเครื่องดำเนินไหม มีวัตรปฏิบัติ มีเครื่องวัตรปฏิบัติเพื่อจะวัดใจของเรา

ถ้าเราใช้คำบริกรรมมันจะวัดใจของเราเข้ามา ถ้าวัดใจของเราเข้ามา กำหนดพุทโธก็ได้ อานาปานสติก็ได้ ในกรรมฐาน ๔๐ ห้วง ทำสิ่งใดก็ได้ ขอให้ผลเกิดให้จิตนี้สงบเข้ามาให้ได้ ถ้าผลจิตนี้สงบเข้ามา การขัดขวาง การทำแล้วไม่ได้ผล นี่เสียรู้กิเลสทั้งหมดเลย กิเลสมันจะบอกว่า “ทำอย่างนี้จะได้ผลนะ นอนก่อน ๕ ปี แล้วมานั่งชั่วโมงหนึ่งนี่มันจะได้ผล” มันพูดขนาดนั้น นี่เราจะเสียรู้มันนะ

เวลาเสี๋ยรู้คน เราเสี๋ยรู้เราจะเจ็บใจมาก เราเสี๋ยรู้เขาได้อย่างไร เพราะเขามาหลอกเรานะ หลอกเรา เอาสมบัติของเรา เอาสิ่งต่างๆ ของเราเพื่อเป็นประโยชน์ของเขา เพราะเขาหลอกเราเพื่อประโยชน์ของเขา นั้นเราเสี๋ยรู้คน แต่เราเสี๋ยรู้กิเลสของเรา กิเลสมันจะหลอกได้ขนาดนั้นนะ หลอกจนชีวิตเรานี้จะตายไปเปล่าๆ นะ

เกิดขึ้นมานี้เป็นมนุษย์สมบัติ เกิดขึ้นมานี้มีอริยทรัพย์ คือมนุษย์สมบัติเป็นสิ่งที่ประเสริฐมาก เพราะในมนุษย์สมบัตินี้มีสุขและทุกข์และในการประพฤติปฏิบัติได้ มันค้นคว้าได้ มันเห็นได้ ตั้งแต่สุขทุกข์จากภายนอก อดอาหารมันก็หิวในกระเพาะอาหาร ไม่มีอาหารมันก็หิวแล้ว นี่ก็ทุกข์ เห็นๆ อยู่ แล้วเวลากินอาหารเข้าไปมันก็อิ่มหนำสำราญมันก็มีสุขอยู่ นี่สุขหยาบๆ ทุกข์หยาบๆ ของร่างกาย เห็นไหม ร้อนนัก อับน้ำมันก็ร้อนเย็น ร้อนนะ เข้าที่ร้อน ความสุข ความทุกข์ ของร่างกาย นี่ธรรมหยาบๆ ก็สะท้อนใจเราเข้ามา สะท้อนใจเข้ามาจากธรรมภายใน

จิตสงบไหม จิตปล่อยวางความฟุ้งซ่านไหม ถ้าจิตปล่อยวางความฟุ้งซ่านขึ้นมามันจะเป็น สัมมาสมาธิขึ้นมา สิ่งนี้มันเป็นปัจจัยตั้งกับใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นมีสิ่งนี้เข้ามา เห็นไหม แต่เสี๋ยรู้กิเลส มันจะบอกเลยว่า “สิ่งนี้เป็นธรรมชาติ สิ่งนี้เป็นเรื่องของที่เกิดตาย สิ่งนี้โลกเขาเป็นแบบนี้ เราใช้ชีวิตแบบนี้มันก็เป็นปกติใจ เราก็เป็นคนคนหนึ่ง เราก็ทำของเราแล้ว เราก็ประพฤติปฏิบัติ ธรรม ก็เป็นชาวพุทธ เราก็รู้ธรรมหรือ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรารู้ไปหมดเลย คู่พระไตรปิฎกเรารู้หมด”

รู้อย่างนั้น คอมพิวเตอร์เดี๋ยวนี้เขารู้ยิ่งกว่าเรามาก มันจำได้หมดหรือ ปลูกอะไร อะไรมากิน พระไตรปิฎกเข้าไปทั้งเล่มมันก็ไม่ได้สิ่งใดเลย นี่ความรู้รู้อย่างนั้นเป็นความรู้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

อย่าเสี๋ยรู้กิเลส ถ้าเสี๋ยรู้กิเลส กิเลสจะบอกว่า เรารู้แล้ว เรารู้แล้ว สิ่งใดก็รู้แล้ว...รู้แล้วแล้ว ทุกข์ใหม่ละ รู้แล้วแล้วทำไมมันยังเลงสยดะ รู้แล้วทำไมเราเอาใจของเราไม่ได้ละ รู้แล้วสมาธิเกิดได้ไหม รู้แล้วเราควบคุมใจของเราได้ไหม ถ้ารู้แล้ว...

ชำนาญในวิธี ถ้าเราชำนาญในวิธีของเรา มันเป็นสมบัติของเรา เราประพฤติปฏิบัติของเรา ประพฤติปฏิบัติเพื่อเรา เป็นปัจจัยตั้ง อาหารเข้าปากเรา ตกในกระเพาะ รสชาติเรารู้ อิ่มหนำสำราญเรารู้ นี่มันเป็นเรื่องของวัตถุ แต่ถ้าหัวใจ ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เราจะไมเสี๋ยรู้กิเลส

ถ้าเราเสียรูกิเลส เราจะได้ชำนาญอย่างนี้ เสียรูกิเลสคือกิเลสมันพลิกแพลง มันลุ่มลึก คลุกคลาน อย่างนี้เราเสียร์ูมันตลอดเลย จะประพุดิปฏิบัติขนาดไหนมันก็มีแง่มุมของมัน จะทำให้เราหลงไหลไปกับมัน ถึงต้องตั้งสัจจะ ถึงต้องมีธุดงค์วัตร ธุดงค์วัตรเพื่อขัดเกลากิเลสไป ขัดเกลาให้มันเบาบางลง อย่าให้มันมีอำนาจมากนัก

ถ้ามีอำนาจมากนักมันข่มใจแล้วเจ็บปวดแสบร้อนมาก เจ็บปวดแสบร้อนเพราะว่ามันทุกข์ใจไป ประพุดิปฏิบัติแล้วเราก็ไม่เห็นผล ทำไมครูบาอาจารย์ท่านประพุดิปฏิบัติแล้วท่านได้ผลของท่านละ ท่านได้ผลของท่านเพราะท่านจริงของท่านนะ ครูบาอาจารย์แต่ละองค์ที่ประพุดิปฏิบัติจะรู้จริงขึ้นมา ตั้งแต่หลวงปู่มนะ

หลวงปู่มนท่านเล่าให้ครูบาอาจารย์ฟังว่า ท่านสลบ ๓ หน เหมือนกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย ท่านจะไม่ไปหาหมอ ท่านจะนั่งของท่าน จนสลบไป รู้ตัวขึ้นมา สลบไปแล้ว นอนอยู่ ลูกขึ้นมานั่ง นี่ท่านสงบถึง ๓ หนนะ แล้วเวลาท่านประพุดิปฏิบัติของท่าน ท่านอยู่ในป่าในเขาของท่าน เจ็บไข้ได้ป่วย โลกเขาต้องหาสิ่งที่จุนเจือเพื่อให้ร่างกายนี้แข็งแรงขึ้นมา หลวงปู่มนถ้าเจ็บไข้ได้ป่วยในป่า จะเข้าไปป่าลึกกว่านั้น ป่าลึกกว่านั้น บิณฑบาตมาได้อาหารมา ถ้าเข้าไปป่าลึกจะไม่ได้อาหารเลย ได้แต่ข้าวเปล่าๆ ถ้าเจ็บหนักก็กินแต่ข้าวต้มเฉยๆ ข้าวต้มกับเกลือ สิ่งนี้มันเพื่อตัดแปลง ไม่ให้มันเสียรูกิเลส

ถ้าเสียรูกิเลส เราเจ็บไข้ได้ป่วย เราต้องไปนอนโรงพยาบาลนะ เราเจ็บไข้ได้ป่วย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก พระภิกษุผู้ป่วยนี้จะฉันทะ ฉันทกลางคืน ฉันททั้งวันทั้งคืนก็ได้ นะ นี่เสียรูกิเลสไปหมด พอเสียรูกิเลสไปอย่างนี้ นี่อสังขนิยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ให้ฉันได้แต่น้ำข้าว ไม่ใช่ให้ฉันข้าว แล้วถ้าฉันยาหรือฉันสิ่งนั้นเป็นยา ถ้าไม่ฉันมันจะเสียชีวิต ถึงว่าให้ฉันงี้ นี่ถ้าเราดีธรรมเราไม่เสียรูกิเลสนะ แม้แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราเอากิเลสดีความ เราก็ดีธรรมตาม กิเลสของเรา ดีวินัยตามกิเลสของเรา แล้วก็อยู่ร่วมเย็นเป็นสุข อยู่ที่ว่าปลอดภัยไป

มันถึงว่า สิ่งทีปลอดภัยที่สุดจะทำให้หัวใจดวงนี้หมักหมมไปด้วยกิเลส จะทำให้หัวใจดวงนี้ตกอยู่ใต้อำนาจของ อวิชชาปญญา สงฺขารา อวิชชามันหั่วเราะเยาะใจดวงนี้นะ ว่าใจดวงนี้เป็นผู้ที่ประพุดิปฏิบัติ ทำไมใจดวงนี้มันอ่อนแอ呢 ทำไมใจดวงนี้ ทำไมโง่ขนาดที่ว่า เราใช้วิธีการ

แบบใบไม้เนะ ใบไม้ล้มเป่าเบาๆ ทำไมมันล้มลุกคลุกคลาน ทำไมมันเขื่อเราขนาดนั้นเนะ ทำไมเราไม่มีตัจจะไง

ถ้าเรามีตัจจะความจริง เราปัญญาของเรา เราตั้งตัจจะ จะทำอะไรก็ให้มีตัจจะ จะนั่งก็ชั่วโหมง จะทำอะไร ตัจจะเราตั้งขึ้นมา มันจะเห็นว่าตัจจะตั้งขึ้นมา ธรรมมันก็จะเกิดขึ้นมา ถ้าธรรมเกิดขึ้นมา ทำสัมมาสมาธิเกิดขึ้นมา ชำนาญในวิเวก วิเวกหมายถึงความชำนาญในเหตุ เราสร้างเหตุอย่างใด เราตั้งสติอย่างใด เราใช้คำบริกรรมอย่างใด เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิมันใช้ปัญญาใคร่ครวญความคิดเข้ามาเฉยๆ นี่คือนิพัญญาอบรมสมาธิ

จิตนี้ตั้งมั่นแล้ว จิตนี้ตั้งมั่น จิตนี้เป็นสัมมาสมาธิ จิตนี้เป็นเอกัคคตารมณ์ ถ้ามันตั้งมั่นอย่างนี้ หรือใช้คำบริกรรมเข้ามา ใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา มันไม่ลืก มันว่างๆ เฉยๆ เราก็ใช้ปัญญาอย่างนี้ใคร่ครวญได้ นี่ใช้ปัญญาอย่างนี้ออกหาสติปัญฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม เพื่อฝึกฝนใจ เพื่อฝึกฝนให้จิตดวงนี้มันพัฒนา

การพัฒนาของมันคือการพลังงานที่มันได้เคลื่อนไหว สิ่งที่เกิดขึ้นไหว พลังงานที่เคลื่อนไหว พลังงานที่มีชีวิตมันเคลื่อนไหวของมัน พอเคลื่อนไหวของมัน มันก็จะละเอียดอ่อนลงไป มันจะเป็นพลังงานเกิดขึ้นมา มันจะเป็นสมาธิที่ลึกขึ้นมา มันมีกำลังของมันขึ้นมา ถ้ามีกำลังขึ้นมา การใช้ปัญญาอย่างนี้มันเป็นการใคร่ครวญจากการพัฒนาใจ มันไม่ใช่วิปัสสนา

ถ้าวิปัสสนานี้เราจะให้จิตดวงนี้มันสงบลง สิ่งที่ตั้งบอย่างนี้แล้วย้อนออกดูความคิด ถ้าจิตนี้มันจับความคิดของเราได้ นั่นเป็นขั้น สิ่งที่เป็นขั้น เห็นไหม ขั้นเป็นสมมุติทั้งหมด ขั้นนี้ไม่ใช่ใจ ใจนี้เวลาพิจารณาไป พอพ้นจากกิเลสทั้งหมด มันจะเป็นวิมุตติ สมมุติคือในขั้น อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจุยา วิญญฺณ วิญญฺณมันเป็นขั้นอันละเอียด

ขั้นอันละเอียด ขั้นอย่างหยาบ ขั้นต่างๆ มันจะเกิดสภาวะแบบนั้น ถ้าเราใช้ปัญญาจับเรื่องของขั้นนี้ได้ เราจะใช้ปัญญาวิปัสสนา สิ่งทีวิปัสสนา วิปัสสนาไปว่า รูปเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ความรู้สึกเกิดขึ้นมาได้อย่างไร พอเกิดขึ้นมาแล้วส่วนประกอบของมันมีอะไร สัญญา สังขารปรุงแต่งอย่างไร สิ่งทีปรุงแต่งอย่างไร นี่ปัญญามันจะใคร่ครวญออกไป

นี่ถ้าเสฐียรกุลเสนะ มันจะเกิดสิ่งที่ไม่มี มันจะสร้างสมให้เป็นสิ่งนี้ไง สิ่งที่เราพอใจ เราวิปัสสนาจิต เราใคร่ครวญออกไปประสาของเรา เราว่ามันเป็นสภาวะแบบนั้น เราใส่เข้าไปไง เราเอาสิ่งที่ไม่มียึดยึดเข้าไป ยึดยึดเข้าไปเพราะต้องการ เห็นไหม

ฟังเทศน์ของครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์บอกว่า ต้องพิจารณาออกมาแล้วมันจะปล่อยวางอย่างนี้ๆ เห็นไหม ความปล่อยวาง มันปล่อยวางมันจะว่างอย่างนั้น...นี่เอาสิ่งนั้นยึดยึดเข้าไป พอยึดยึดเข้าไปนะมันจะเป็นสภาวะแบบนั้น เพราะอะไร เพราะมันมีกำลังของมันขึ้นมา สิ่งที่เรายึดยึดขึ้นไป นี่เสฐียรกุล สิ่งทีเสฐียรกุลสมมันจะไม่เป็นตามความเป็นจริง

สิ่งที่มีอยู่ ชันชี่นี้มีอยู่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สิ่งนี้มีอยู่ วิปัสสนา วิปัสสนาว่า สิ่งนี้มันเข้าใจ ปล่อยวางอย่างนั้น ตัดตอนไง ตัดตอนตัดตอน พอตัดตอนขึ้นมาให้มันว่าง ให้มันปล่อยวางไง สิ่งที่มีอยู่ก็ไม่ต้องตัดตอน ไม่ต้องตัดออก สิ่งที่ไม่มีก็ไม่ต้องยึดยึดเข้าไป ไม่ต้องส่งเสริมเข้าไป

อย่าเสฐียรกุลเส ถ้าเสฐียรกุลเส กิเลสมันบิดเบือนอย่างนี้ แล้วการพิจารณาของเราจะลุ่มลุ่มคลุกคลาน ลุ่มลุ่มคลุกคลานแล้วก็มาตำหนิตนเองว่าอำนาจาสนาเราไม่มี วิปัสสนามาจนทุ่มไป ทั้งชีวิตจิตใจ ทำขนาดนี้แล้วทำไมเรายังไม่ได้ผล เห็นไหม มันน้อยเนื้อต่ำใจแล้วมันก็จะก้าวเดินไปไม่ไหว สิ่งทีก้าวเดินไปไม่ไหว เพราะเราเสฐียรกุลเส

เวลามีธรรมขึ้นมาในหัวใจ อย่าให้เสฐียรมัน เราต้องข่มขี้มัน เราจะต้องทำลายมัน ถ้าเราจะทำลายมันนะ นี่ทำลายตน ขณะตนประเสริฐที่สุด สิ่งทีจะประเสริฐที่สุดมันต้องมีความจริงจัง มีความจริงใจกับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นอยู่ที่ไหนละ ใจดวงนั้นก็ใจของเรา แต่เราต้องจริงจังกับมันในแต่ถ้าใจดวงนั้นอยู่กับเรา แต่เราอ่อนแอกับมัน เราอ่อนแอกับมัน เราเอาสิ่งที่ไม่มีใส่เข้าไปในหัวใจดวงนั้น เรารู้สภาวะธรรมแบบนั้น ธรรมแบบนั้นปล่อยวางอย่างนั้น มีความสุขอย่างมหาศาล ความสุขอย่างนี้เกิดขึ้นมา...สิ่งทีไม่มีเรากียึดยึดเข้าไป เรากียึดเข้าไป เรากียึดเข้าไปในใจของเราละ ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรมไง นี่เสฐียรไปหมดเลย

สิ่งทีมันมีอยู่มันควรจะเป็นไปอย่างนั้นก็ไปตัดตอนมัน พอตัดตอนมัน มันปล่อยวางมาปล่อยวางมามันก็มีสิ่งหนึ่ง สิ่งอะไรละ? สิ่งทีกิเลสมันอยู่ตรงนั้นไง สิ่งทีกิเลสมันว่าเราปล่อยวางเราว่าง เรารู้ เราเป็นไป เราเห็นสภาวะแบบนั้น นี่เสฐียรไปหมดเลย แม้แต่วิปัสสนา ยกขึ้นวิปัสสนาแล้วนะ ถึงเห็นโทษของกิเลสใน

กิลลในหัวใจของเราะ สิ่งที่เป็นกิลลในหัวใจของเรามันเป็นพลังงานอยู่กับใจดวงนี้ ใจดวงนี้เกิดตายๆ เพราะมียางเหนียวอันนี้ สิ่งที่มียางเหนียวอันนี้ จิตนี้มาจากไหน จิตปฏิสนธิเป็นมนุษย์ ๑๖ ล้าน กับ ๖๐ ล้านมันมาจากไหน? มันมาจากที่หัวใจดวงนี้ จิตดวงนี้มันมีอยู่ในวิญญูนี้ มหาศาลเลย แล้วมันไม่มีต้นไม่มีปลาย

บุพเพนิวาสานุสติญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสาวไปไม่มีที่สิ้นสุด ใจดวงนี้มันมีมา ชาติรู้อันนี้มันมีสภาวะแบบนี้ แล้วมันก็มียางเหนียวอันนี้พาตายพาเกิดมาตลอด สิ่งที่มาตลอด มันถึงว่าเป็นอวิชา เป็นความเป็นไปข่มขี้ใจดวงนั้น แล้วถ้ามันเป็นเทวดา อินทร์ พรหม มันก็เป็นส่วนหนึ่งนะ ถ้าไม่เสวยภพ ไม่เห็นเลย ถ้าเสวยภพขึ้นมาแล้วปัจจุบันนี้เป็นภพของมนุษย์ไง

สิ่งที่เป็นมนุษย์ มนุษย์แล้วพบพุทธศาสนา ธรรมโอสธ ยามีมหาศาลเลย สิ่งที่ยามีมหาศาลเวลาฝนตก เวลาฟ้าร้องฝนตกขึ้นมามันมาจากไหนล่ะ? มันไม่มี ฤดูกาลมันหมุนเวียนไป มันก็สับเปลี่ยนมันไปอย่างนั้น สมาริก็เหมือนกัน มันมาจากไหนล่ะ มนุษย์คืออะไร จิตคืออะไร เราก็ไม่เห็นใจ ใจนี้มันคืออะไร มันมาจากไหน มันก็ไม่ได้เห็นใจ สิ่งที่ไม่เห็นเพราะอะไร เพราะเราไม่มีสติควบคุมใจ

สติควบคุม สรรพสิ่งต่างๆ ถึงเป็นธรรมส่วนบุคคล ธรรมส่วนบุคคลคือเกิดขึ้นมาจากใจของเรา ถ้าใจของเรามีสภาวะขึ้นมานะ มันขึ้นมาเป็นเอกัคคตารมณ์ เป็นตั้งมั่น จนสติปัญญาใคร่ครวญกิลลขนาดนั้นนะ กิลลอย่างหยาบๆ มันพลิกแพลงอย่างนี้ เราที่ต้องพยายามค้นคว้าพยายามซ้ำแล้วซ้ำเล่า

การใคร่ครวญบ่อยๆ การทำ การใช้ปัญญาของเรา ผิดก็เป็นครูนะ สิ่งนี้เป็นครู ครูบาอาจารย์เห็นสภาวะแบบนั้นนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสดสังเวชมากเรื่องการเกิดและการตาย แล้วทำสิ่งนี้จนสว่างกระจ่างแจ้งกับใจดวงนี้นะ แล้วเห็นการเกิดการตายของสัตว์โลกนี้ สงสารมหาศาลเลย ต้องการให้พ้นนะ แต่ก็เอาไปไม่ได้หมดใจ

เพราะสติปัญญา เพราะการสังขมของใจไม่เหมือนกัน อำนาจวาสนาของใจไม่เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ถึงได้เปิดกว้างใจ เปิดกว้างเพราะจิตนิสัย ยิ่งเปิดกว้างขนาดไหนนะ เราจะมีโอกาสได้ขนาดนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งเปิดกว้างมหาศาลเลยนะ เปิดกว้างให้กับใจที่มันจะเข้ามา ให้เข้ามาถึงใจของตัวเอง

เห็นไหม ฝนตกแดดออกมันมาจากไหน สัมมาสมาธิ จิตตั้งมั่น ตั้งมั่นอย่างไร ปัญญาในการใคร่ครวญอย่างนี้มันใคร่ครวญอย่างไร ใคร่ครวญความกระจ่างแจ้ง ความกระจ่างแจ้งของใจดวงนั้น มันใคร่ครวญมันค้นคว้าจากใจดวงนั้น ภาวนามยปัญญามันจะมหัศจรรย์กับใจดวงนี้ แม้แต่เวลาความคิดความเห็นที่มันถูกต้องขึ้นมา เรายังคิดขึ้นมามันยังมีคุณค่ามากมาย คุณค่าทำให้ชีวิตเรามีคุณค่า ชีวิตนี้มีคุณค่า คือชีวิตนี้รู้จักตัวตน ตัวตนนะ ตัวตนคือเรา ถ้าเรารู้จักเรา เราจะเอาเราให้พ้นจากอำนาจของกิเลส อำนาจของเราเองนี้แหละ

ตัวตนนี้ พอพิจารณาเข้าไปมันจะทำลายตัวตนอย่างนี้ ยิ่งทำลายตัวตนอย่างหยาบออกไปมันจะมีความละเอียดเข้าไปๆ กิเลสอย่างละเอียดเข้าไปในหัวใจ มันยังมีกลอุบายวิธีการจะทำให้เราเสียวรู้มันไปตลอดเลย นี่มันถึงน่าสลดสังเวชว่า เราเสียวรู้เราเอง เราหลงเราเอง เราทุกข์เราเอง สิ่งที่เราเองนะ ทั้งๆ ที่เราสร้างบุญกุศลมา แล้วในการประพฤติปฏิบัติต่อหน้าเรา กิเลสมันก็ย่ำยีเรานะ มันก็ทำลายในการประพฤติปฏิบัติของเราให้ล้มลุกคลุกคลาน

เราถึงต้องพยายามพลิกกลับ พลิกนะ พลิกกลับขึ้นมาให้ใจนี้มีกำลังใจ ถ้าใจเรามีกำลังใจ กำลังใจนี้กัดเพชรขาด ครูบาอาจารย์บอกว่า ใจนี้กัดเพชรขาด ใจของครูบาอาจารย์ เพราะมันตั้งสัจจะแล้วมันล้มสิ่งนี้ไม่ได้ไง ลองได้ตั้งขึ้นมาแล้วมันจะเป็นสัจจะกับใจดวงนั้น นี่เพชรนิลจินดาจะมีคุณค่าขนาดไหน ไม่เท่ากับสัจจะอันนี้ในใจของครูบาอาจารย์เรา

แล้วใจของเราละ ถ้าเราตั้งสัจจะอันนี้ขึ้นมาได้ การที่กิเลสมันจะพลิกแพลงมันก็ไปไม่ได้ มันติดขัดไง มันติดขัดเพราะมันติดกำแพงอันนี้ มันจะเอาหัวชนกำแพงนี้ ก็สัจจะของเราตั้งอยู่ เพราะเรามีสัจจะ มันจะชนกำแพงขนาดไหน หัวมันต้องแตก หัวของกิเลสมันต้องแตก เห็นไหม เราใคร่ครวญด้วยปัญญาของเราไป ว่าหัวของมันแตก มันต้องเจ็บมันต้องปวด มันก็ต้องเบาตัวลง เราใช้วิปัสสนาไปอย่างนี้ การวิปัสสนากายก็เหมือนกัน ถ้าเราตั้งกายขึ้นมา สภาวะของกายเป็นอย่างไร ถ้าจิตมันเป็นสัมมาสมาธิ มันจะเห็นภพกายขึ้นมา ภพกายนะ โดยวิปัสสนากาย โดยสติ ปฏิฐาน ๔

ถ้าวิปัสสนากายโดยธรรม ธรรมในสติปฏิฐาน ๔ นั้นไม่เห็นภาพ แต่ก็ใช้ปัญญาใคร่ครวญสิ่งนั้นไป สิ่งนี้ใคร่ครวญไปนะมันจะแยกออกไป แยกออกไปมันจะปล่อยวางสิ่งนี้เข้ามา ปล่อยวางสิ่งนี้เข้ามา ให้มันเป็นตามธรรม ตามธรรมคือไม่เสียวรู้มัน สิ่งที่ไม่มีเราก็ไม่เติมเข้าไป สิ่งที่มี

แล้วเราก็ไม่ตัดออก คือว่าพิจารณาแล้วมันไม่ปล่อย เราก็ไม่ตัด ถ้ามันไม่ปล่อยเราจะตัดทำไม ถ้าเราตัดไปแล้วเราเสวยรู้มันนะ

เราทำงานมา เกือบจะสำเร็จผลแล้ว แล้วเราจะไปปล่อยให้หลุดมือไปได้อย่างไร เราวิปัสสนามาเราวิปัสสนามาครั้งแล้วครั้งเล่า แล้วสิ่งที่มันไม่มี ไม่มีก็ต้องซ้าอยู่แล้ว ซ้าไปซ้ามาให้มันเป็นไปโดยสัจจะ สิ่งที่เป็นสัจจะ เห็นใหม่ ความจริงมันเกิดขึ้นมา มันสัมปยุตรวมตัวใจ สิ่งที่สัมปยุตรวมตัว มรรคสามัคคีรวมตัวกัน พอรวมตัวกันนะมันจะทำลายสิ่งนี้ออกไป

กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันจะปล่อยกันโดยสัจจะของมัน

ถ้าปล่อยโดยสัจจะของมัน ธรรมมันจะประกาศกังวานของมัน ถ้าสิ่งที่ประกาศกังวานของมัน มันจะประกาศขึ้นมาจากกลางใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้น เห็นใหม่ นี่ธรรมเกิดขึ้นแล้ว พระอัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับไปเป็นธรรมดา

มันเป็นธรรมดาของมัน มันเป็นธรรมดา ธรรมดาเพราะธรรมเราใคร่ครวญ เป็นธรรมดา เพราะธรรมนี้สัมปยุตเข้ามารวมตัวกันกับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นถึงเห็นเป็นความเป็นจริง เห็นเป็นความปกติของธรรมใจ มันไม่มีการขัดเยียด มันไม่มีการตัดทอน มันไม่มีการเป็นไป

การพิจารณาจิตก็เหมือนกัน ซ้าแล้วซ้าเล่า พิจารณาสภาวะแบบนี้ ซ้าไปซ้ามา ซ้าแล้วใคร่ครวญไปมันจะปล่อยขนาดไหน เราก็ไม่ให้ค่ามัน ถ้าเราให้คะแนนมัน ให้ค่ามัน คือว่าเราขัดเยียดสิ่งที่ไม่ให้มัน ถ้าเราไปทำลายมัน เราตัดตอนมัน ปล่อยวางมัน ปล่อยวางเพื่ออะไร? ปล่อยวางเพื่อจะเอาผลใจ นี่มันก็เสวยรู้มันตลอดไป เสวยรู้ตลอดไป

ใคร่ครวญอย่างนี้เข้าไป ปล่อยขึ้นมาจนถึงที่สุด ขันธ์เป็นขันธ์ จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันจะปล่อยตามสัจจะของมัน มันจะปล่อยขันธ์ ๕ นะ ขันธ์ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขันธ์ ๕ ขันธ์ ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขันธ์ ๕ สักกายทิฐิ มันต้องปล่อยวางทันที ปล่อยวางจนขาดออกไป สังโยชน์ขาดออกไป นี่จิตมันก็ปล่อยรู้เข้ามาตามสัจธรรมขึ้นมา

กาย เวทนา จิต ธรรม สติปัฏฐาน ๔ ออกมาจากจิตดวงนี้ จิตดวงนี้สร้างโรงงานขึ้นมา สร้างพิมพ์เขียวขึ้นมา สร้างสัจจะขึ้นมา สร้างอริยสัจขึ้นมาจากใจดวงนั้น แล้ววิปัสสนาตามใจดวง

นั่น แล้วปล่อยวางออกมาจากอริยสัจอันนั้นใจ เหมือนกับสิ่งที่เขาผลิตเป็นวัตถุ สิ่งที่เขาผลิตผลทางโลก มันสำเร็จรูปขึ้นมามันเป็นผลขึ้นมา

ใจดวงนี้ก็เหมือนกัน มันพ้นออกมาจากอริยสัจดวงนั้นใจ นี่โศดาบัน สิ่งนี้จะประกาศจากดวงใจดวงนั้น แล้วจะไม่ยอมเสียรู้กิเลส จากสิ่งที่ละเอียดยิ่งกว่าเราก็ต้องพลิกแพลงใจของเราขึ้นไปๆ ตามแต่ความเห็น ตามแต่อำนาจวาสนา ถ้าอำนาจวาสนา ผู้พิจารณาภายในเข้าไปมันก็เป็นกาย เห็นไหม กายนอก กายใน กายในกาย พิจารณาจิต พิจารณาเวทนา พิจารณาทุกข์ พิจารณาต่างๆ มันก็พลิกแพลง แล้วแต่อำนาจวาสนา อำนาจวาสนาคือความตรงกับจริต

สิ่งที่ตรงกับจริต คือเรารักษาโรคกับยานั้นมันเข้ากัน ถ้ายากับโรคนั้นจะทำลายกัน มันรักษากัน โรคเราจะหายนะ ถ้ายานั้นไม่ตรงกับโรค เห็นไหม เราเป็นไข้ แต่เราก็ไปกินยาสำหรับแก้อย่างอื่น โรคนั้นก็เลยไม่หายหรอก แต่ถ้าเราเป็นสภาวะแบบนั้น เช่น เราเป็นโรคหัวใจ เราก็แก้หัวใจ เราเป็นโรคไต เราก็แก้ไต มันต้องเป็นอย่างนั้นสิ นี่ก็เหมือนกัน จริตนิสัยของคนก็เป็นแบบนั้น แล้วแต่จริตนิสัยมันจะเป็นไปใจ สิ่งที่เป็นไปคือสภาวะธรรมที่เกิดขึ้น เห็นไหม ถึงว่ามันเป็นปัจจัยตั้ง

สิ่งที่ไม่มีเราก็อ่อย่ายึดเยียดเข้าไป มันเป็นอำนาจวาสนาของครูบาอาจารย์ มันเป็นอำนาจวาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะ พระโศณะเดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตก มีความเพียรอุกฤษฏ์มาก จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเห็นทางเดินของพระโศณะนะ “นี่ที่เชือดโคของใคร” คูสิ เลือดแดงฉานเลย “นี่ที่เชือดโคของใคร” ถึงบอกพระโศณะว่ามัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลางมันจะเป็นสมดุลกกับใจดวงนั้น นี่เป็นจริตนิสัยของพระโศณะ

แต่เวลาผู้ที่อ่อนแอ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเผด็จตลอดไป นี่เป็นผู้ที่อ่อนแอเป็นผู้ที่อ่อนแอ ยิ่งถ้าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยการจำ “ไปรู้ละๆ ไปลานเปล่าๆ”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้คบมิตร คือคบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะพาเราพ้นจากกิเลส คบครูบาอาจารย์ของเราผู้ที่มีใจเป็นธรรมจะดึงเราออกจากกิเลสให้ได้ การดึงเราออกจากกิเลสก็ต้องกลับเข้ามาที่ตัวของเรา อาศัยครูอาศัยอาจารย์เป็นที่อบอุ่น เป็นที่พึ่งพิง เป็นผู้ชี้แนะให้ตรงกับจริตของเรา แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา นี่เปิดใจ เปิดใจออกมาเพื่อเป็นการพิสูจน์กันใจ

สิ่งที่พิสูจน์ว่า ตรงไหม ทำลายไหม เราขัดเยียดไหม เราตัดทอนสิ่งที่มีแล้วไม่ให้มีได้ไหม สิ่งที่เราทำของเราเองมันเป็นการขัดเยียด มันเป็นการตัดทอนอย่างนี้มันจะไม่ใช่ เราถึงเสีรู้มันๆ ใจ กิเลสอย่างละเยียดมันยังพลิกแพลงยิ่งไปกว่านี้นะ เราพิจารณาของเราเข้าไปขนาดนี้ ถึงที่สุดแล้วมันจะปล่อยของมัน ปล่อยของมันแล้วปล่อยของมันแล้ว เราถึงต้องซ้ำแล้วซ้ำเล่า

การซ้ำนี้มันจะฝึก มันจะซึ่งใจมาก ซึ่งใจกับใจดวงที่ประพฤติกปฏิบัติ การซ้ำคือการใคร่ครวญบ่อยๆ สิ่งที่มีใคร่ครวญ สิ่งที่มีขัดเยียด มันขัดเยียดโดยธรรมชาติเลยละ ขัดเยียดเพราะอะไร เพราะว่ากิเลสมันคาดหมายใจ ยิ่งฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหนึ่ง อ่านพระไตรปิฎกมาหนึ่ง ครูบาอาจารย์ทำสภาวะแบบนั้นหนึ่ง แล้วจิตของเราที่ไม่เหมือนกัน อำนาจวาสนาก็ไม่เหมือนกัน เรื่องของใจก็ไม่เหมือนกัน การวิปัสสนาก็น้ำหนักหนักเบาต่างกัน สิ่งทีหนักเบาต่างกันแล้วมันจะให้เหมือนกันได้อย่างไร

เวลาเราประพฤติกปฏิบัติเราก้ใช้ปัญญาแต่ละหน มันปล่อยวางแต่ละหน มันก้ใช้ปัญญาไม่เหมือนกัน ใช้กำลังไม่เหมือนกัน ใช้เวลาไม่เหมือนกัน เวลนานเวลาน้อยต่างกัน นี่มันเป็นจริง มันเป็นนิสัย มันถึงว่าจิตนิสัยนี้เราต้องใคร่ครวญของเราขึ้นไป ซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนเห็นสภาวะความเป็นจริง

ไม่ให้กิเลสมันหลอกหนึ่ง แล้วไม่ยอมเสีรู้มันอีกหนึ่ง มันต้องให้เป็นสัจจะความจริง พิสูจน์แล้วพิสูจน์เล่ากับใจของเราละ ใจของเราพิสูจน์แล้วพิสูจน์เล่าจนถึงที่สุดมันจะปล่อยขาด นี่ขาดออกไปเลยนะ กาย เวทนา จิต แยกออกจากกัน นี่ยกขึ้นไปนะ สิ่งทีขึ้นไปนะกิเลสมันจะละเยียดขึ้นมา

สิ่งที่ละเยียดมันเป็นกามราคะ มันยังลึกลับซับซ้อนใหญ่ เพราะมันมีสิ่งทีว่าจะมา หลอกหลวงเราได้มหาศาลเลย เพราะสิ่งนี้มันเป็นเครื่องของกามภพ มันจะลึกลับซับซ้อน มันจะพอใจกับใจดวงนี้ ใจดวงนี้มีสิ่งนี้เป็นพื้นฐานใจ พื้นฐานคือว่าสัญชาตญาณของใจทุกดวง โลกเขาเป็นไป ดูอย่างเช่นพรรณไม้สี ดอกไม้ เกสรมันต้องผสมพันธุ์กัน สิ่งทีเกสรผสมพันธุ์ ผี แมลง เป็นผู้ที่เอาเกสรของดอกไม้ไปผสมพันธุ์กัน ผสมแล้วมันก็จะออกดอก ดอกไม้มันจะออก มันเจริญงอกงาม นั่นเป็นดอกไม้้นะ มันไปอยู่บนปลายกิ่งของต้นไม้ มันยังมีสิ่งทียังมีเกสรต้องไป ผสมของมัน

แล้วนี่เป็นเรื่องของใจ นี่เป็นเรื่องของสิ่งที่ปฏิสนธิจิตที่มันเวียนไปในวัฏฏะ มันจะมีสิ่งนี้เป็นพื้นฐานของมันกับใจดวงนั้นนะ สิ่งที่เป็นพื้นฐานของใจดวงนั้น แล้วเราเข้าไปผจญกับมัน เวลาธรรมเข้าไปผจญกับมัน มันจะลึกลับมหัศจรรย์มาก การวิปัสสนาในอสุภะอสุกัง อสุภะอย่างไร ในเมื่อจิตนี้เป็นอสุภะ มันต้องการความสวความงามโดยธรรมชาติของมัน แล้วเวลาอสุภะเกิดมาจากไหน? อสุภะเกิดขึ้นมาจากกรรม เกิดขึ้นมาจากสัมมาสมาธิ เกิดขึ้นมาจากใจที่ตั้งมั่น เกิดขึ้นมาจากใจ นี่วิปัสสนาเกิดขึ้นจากอำนาจของธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดขึ้นจากสิ่งที่มีอยู่แล้วเราสร้างสมของเราขึ้นมา เห็นไหม เราไม่เสวยรู้มัน

ถ้าเราเสวยรู้มัน เราจะต้องกัมกราบมัน ต้องอยู่ในอำนาจของมัน แล้วมันจะใช้ให้จิตดวงนี้ไปเกิดในกามภพอีก เกิดเป็นเทวดาก็เกิดเป็นกามภพ เกิดอยู่ในอำนาจของมัน เกิดอยู่ในอำนาจของอวิชชา

เราวิปัสสนาจนทำลายมัน จนทำลาย ปล่อยช้าแล้วช้าเล่ากับชีวิตแบบนั้น พิจารณาจิต พิจารณากามราคะ คือความผูกพันของมัน พิจารณาเกสรอันนั้น พิจารณาถึงใจดวงนั้นไง ทำลายเกสรอันนั้น ทำลายใจดวงนั้น ทำลายสิ่งต่างๆ ทั้งหมด โดยที่สิ่งที่ไม่ได้ติดต่อและไม่ตัดทอนมัน จนให้มันเป็นความจริง ไม่ยอมเสวยรู้มันเด็ดขาด มันจะต้องทำลายลงจากใจดวงนั้น ใจดวงนั้นต้องทำลายอันนี้ออกไป โดยสังขารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นความจริงอย่างนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลายสิ่งนี้มาแล้ววางธรรมไว้อย่างนี้ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่ปิด ไม่หลอกลวงใครทั้งสิ้น

ครูบาอาจารย์เราประพฤติปฏิบัติมา พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ครูบาอาจารย์ต่างๆ ทำมาสิ่งนี้มันเป็นสิ่งยืนยันกับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเคยประสบกับสิ่งนี้มา มันปล่อยวางสิ่งนี้มา มันทำลายสิ่งนี้มา แล้วเราเป็นลูกศิษย์มีครู องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์ศาสดาเป็นศาสดาของเรา เป็นครูบาอาจารย์ของเราองค์แรกใจ แล้วครูบาอาจารย์ของเราเป็นพื้นฐานของเรา เป็นที่พึ่งของเรา ทำไมเราทำไม่ได้ละ ถ้าเราทำสิ่งนี้ได้มันจะปล่อยวางสิ่งนี้ขาดออกไปจากใจ

สิ่งที่ขาดออกไปจากใจ ฝึกฝนออกไปจนใจละเอียดเข้ามา ปล่อยวางสิ่งนี้เข้ามาเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป นี้อานาคามี ๕ ชั้น มันปล่อยวางเข้าไปถึงจุดของมัน ถึงตัวของใจดวงนั้น นี่เกสรอันละเอียด สิ่งเหมือนกับเข้ากับอวกาศได้เลย ว่างหมด ไม่มีสิ่งใดเลย เพราะสิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ว่า เกิด

บนพรหม หนึ่งเดียว ไม่มีสิ่งใดใคร่ครวญมันอยู่แล้ว สิ่งนี้ไม่มีความเป็นไปได้เลย นี่เสียรู้มันนะ ต้องไปกราบมัน ต้องไปก้มขอมจำนนต่อมัน

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้แนะว่า สิ่งนี้อันตรายที่สุด สิ่งนี้อันตรายที่สุด สิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์ที่สุด เห็นไหม สิ่งที่ว่าปลอดภัยที่สุด ว่างหมด สบายหมด ดีหมด ปลอดภัยที่สุด จะไปกราบมัน จะไปขอมรับมัน จะไปเสียรู้มัน จะไปก้มกราบต่อมัน ต้องไปขอมจำนนต่อมัน ถ้าย้อนกลับเข้าไปจับสิ่งนี้ได้ จะปลอดภัยที่สุด จะอันตรายที่สุด จะอย่างไรก็แล้วแต่ ต้องทำลายมันทั้งหมด ด้วยปัญญาญาณ ด้วยความเห็นของเรา ด้วยมรรคขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะทำลายตรงนี้ จะทำลายใจดวงนี้ ถ้าทำลายใจดวงนี้ด้วยมรรคญาณของเราขึ้นมา มันจะเป็นความสุขอย่างมหาศาล

วิมุตติสุขจะต้องไปถามใคร วิมุตติสุขจะเกิดขึ้นมาจากใจดวงนั้น วิมุตติสุขนะ

สุขของโลกก็เป็นสมมุติทั้งหมด แก้วแหวนเงินทองนั้นมันเป็นแร่ธาตุเฉยๆ มันไม่น่าตื่น มันไม่น่ามีคุณค่าสิ่งใดเลย สิ่งที่เป็นถาวรวัตถุ มันจะเอาอะไรเป็นถาวรวัตถุมาจากไหน โลกนี้ไม่มี มันจะต้องทำลายแน่นอน ถึงจุดหนึ่งแล้วสรรพสิ่งนี้อยู่ในใต้กฎของอนิจจังทั้งหมด สิ่งนี้อยู่ใต้กฎอนิจจัง แม้แต่การเกิดการตายของมันร้อยปี หรือว่าชีวิตนี้ เทวดา อินทร์ พรหมก็แล้วแต่ก็เป็นสมมุติทั้งหมด มันมีวาระของมัน มันต้องเวียนไปของมัน “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา” ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด

แต่ถ้าวิมุตติสุขนี้คงที่ ของมันจะมีอยู่อย่างนั้นตลอดไป เกิดขึ้นมาจากใจดวงที่ว่าต่อสู้กับกิเลสมาทั้งหมด จะไม่ยอมเสียรู้ใคร แล้วจะไม่ยอมเสียรู้ตนเอง แล้วจะเอาตนเองพ้นออกจากกิเลสทั้งหมด เอวัง